

ACTA UNIVERSITATIS SZEGEDIENSIS

ACTA JURIDICA ET POLITICA

Tomus LXVII.

Fasc. 2.

BEZDÁN ANIKÓ

**A jogi személyiségű halászati szervezetek
minősítésének jogi alapkérdései**

SZEGED
2005

ACTA UNIVERSITATIS SZEGEDIENSIS

ACTA JURIDICA ET POLITICA

Tomus LXVII.

Fasc. 2.

BEZDÁN ANIKÓ

**A jogi személyiségű halászati szervezetek
minősítésének jogi alapkérdései**

SZEGED
2005

Edit

Comissio Scientiae Studiorum Facultatis Scientiarum Politicarum et
Juridicarum Universitatis Szegediensis

ATTILA BADÓ, ELEMÉR BALOGH, LÁSZLÓ BLUTMAN, PÁL BOBVOS,
LÁSZLÓ BODNÁR, ERVIN CSÉKA, JÓZSEF HAJDÚ, MÁRIA HOMOKI-
NAGY, ÉVA JAKAB, JENŐ KALTENBACH, TAMÁS KATONA, JÁNOS
MARTONYI, IMRE MOLNÁR, FERENC NAGY, PÉTER PACZOLAY,
BÉLA POKOL, JÓZSEF RUSZOLY, IMRE SZABÓ,
LÁSZLÓ TRÓCSÁNYI

Redigit
KÁROLY TÓTH

Nota
Acta Jur. et Pol. Szeged

Kiadja

a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának
tudományos bizottsága

BADÓ ATTILA, BALOGH ELEMÉR, BLUTMAN LÁSZLÓ, BOBVOS PÁL,
BODNÁR LÁSZLÓ, CSÉKA ERVIN, HAJDÚ JÓZSEF, HOMOKI-NAGY
MÁRIA, JAKAB ÉVA, KALTENBACH JENŐ, KATONA TAMÁS,
MARTONYI JÁNOS, MOLNÁR IMRE, NAGY FERENC, PACZOLAY
PÉTER, POKOL BÉLA, RUSZOLY JÓZSEF, SZABÓ IMRE,
TRÓCSÁNYI LÁSZLÓ

Szerkeszti
TÓTH KÁROLY

Kiadványunk rövidítése
Acta Jur. et Pol. Szeged

ISSN 0324–6523 Acta Univ.
ISSN 0563–0606 Acta Jur.

„ebben a rohanó világban sem szabad
megfeledkeznünk egymásról...”

Bevezetés

A halászat mindig is fontos szerepet játszott az ember életében. Már jelen volt őseink mindennapjaiban, akkor már, amikor emberré váltak. Végigkísérte az embert a kezdetektől napjainkig. Szerepe és jelentősége persze sokat változott az évszázadokon át, de még mai is kiemelkedő fontosságú.

Sajnos, szerencsésnek nem mondható időszakot is magunk mögött mondhatunk, mint például a 2000. évben történt ciánszennyezést, árvizet, és a sajnos csökkenő mértékű halfogyasztást is. Igaz, a halászok száma is fokozatos csökkenést mutat, de még mindig sokaknak ad megélhetést a halászat.

I. A halászat jelentőségéről

A halászat mindig fontos természeti és gazdasági szerepet töltött be az ember életében.

A halászat sajátos szerepet tölt be az ételmezésben is, különösen akkor, amikor napjainkban előtérbe kerül az egészséges táplálkozás. Fontos lenne elérnünk, hogy a hazai fogyasztásban is a halételek a mindennapok étkezéseinek részét képezzék.

A marketing szerepe a halászatban másként alakult a múltban és mást jelent manapság. Régen az önkéntesség jellemezte, de jelenleg fordulat látszik, a tudatos tevékenység a meghatározó. Lelkiismeretes, alapos tevékenységgel és egyre magasabb szakmai tudással elérhetjük a halászati ágazat fejlesztését, valamint azt, hogy annak prosperitása fennmaradhasson.

Az évek során fokozatosan fejlődött ki a halászatból a horgászat; kezdetben, mint élelemszerző tevékenység, később, mint sport, kikapcsolódás. A magyarországi horgászlelészámra komoly üzletág is épül a turizmustól kezdve a horgászboltok hálózatáig. Ma már inkább sporttevékenység, élményforrás, és a természetvédelem részeként említhető meg. Komplex tevékenység, mely egyszerre szenvedély, sport, szakma, gazdasági tevékenység. Kiemelkedően fontos a fenntartható fejlődés és okszerű gazdálkodás hangsúlyozása.

II. A halászat jogi szabályozásának kialakulása, jogrendszerbeli helye

A halászat ősi szabályai már tartalmazták az embernek a használt halfogási módzatait. Ehhez szükséges eszközöket azonban csak azok használhatták, akik ismerték is a halak szokásait (pl. a pisztrángok vízfolyással szembeni úszását), viselkedési módjukat (például a téli vermelést, ívást, vándorlást) és a halak tulajdonságait (egyes ragadozó fajok jellemzőit).

A jog rendeltetése az, hogy szabályozza a kialakult társadalmi viszonyokat, elírja azokat a magatartási formákat, amiket minden embernek be kell tartania. A jog tulajdonképpen az állami irányítás eszköze, az állam akarata, amely az országgyűlés által alkotott és elfogadott törvényekben jut kifejezésre.

A kialakult szabályokat vizsgálva megállapítható, hogy mindig szorosan kapcsolódott a kialakult érdekviszonyokhoz. Egy idő után már nem volt mind-egy, hogy ki, mikor, és mennyi halat foghat. A társadalom felismerte, hogy a szabályozás eredményezte „tartamosság” a jövő záloga.

A halászati jog is kezdetben mint szokásjog, később mint szabályozott jogi keret jelent meg a jogrendszerünkben.

Az államalapítás kori időben, Szent István korából maradtak fenn feljegyzések, krónikák, ahonnan láthatjuk, hogy halászat is szabályozva volt, és egyes kolostorok, püspökségek, illetve főnemesek halászattal kapcsolatos kiváltságokat kaptak. Már ekkor a halászat foglalkozássá fejlődött, és megélhetési forrássá vált. E tevékenység is kapcsolódott a mezőgazdaság helyhez kötött jellegéhez, a halgazdálkodás is letelepítő életformává vált.

Egyes források szerint Nagy Lajos idejében Szegeden négyezer halászt tartottak számon.

A középkori Magyarországon már valódi halgazdálkodás folyt. Ennek jogi keretben való szabályozást is adtak, így rögzítették a halászat előfeltételeit, a vizek tulajdonjogi és használati viszonyait. Igen sok halban dús víz, patak, olykor oklevelekben ásoványnak nevezett halastó volt. Az elnevezés is igazolja, hogy már akkor is építették, ásták is ezeket a helyeket.

Foglalkozássá vált a halászat, a jobbágyok, és szabad halászok (részesek, árendások) szabályok betartásával halászhattak, majd a XII. századtól céhek gyakorolhatták ezt a jogot.

A halászat értékét, szerepét hangsúlyossá tette az, hogy sokáig királyi jog, úgynevezett *regálé* volt. E jogot lehetett átruházni a földesurakra, apátságokra. Csak az foghatott halat, aki tudomásul vette az országos törvények és a helyi szokásjog szentesítette tulajdonjogi korlátozásokat. A vizek nem tartoztak a jobbágytelekhez, így mindig meg- meg újuló szabályozással megtiltották számukra a halászatot. A földesúr és a jobbágy kapcsolatát szabályozó urbárium, vagy szerződés rögzítette, hogy meghatározott vízre vonatkozó halászati engedély ellenértékeként milyen mennyiségű halat, illetve bér-összeget kellett adniuk a halászoknak. A halászoknak, sajnos, csak morzsa maradt az akkoriban bőséges zsákmányból.

A XIX. sz. közepén mind a társadalmi, mind a természeti viszonyokban is bekövetkező változások a feudális tulajdont védő halászati jog kialakult szabályainak újragondolását igényelték. Megszűnt a jobbágság, földtulajdont szerzhettek, de ezzel egyidejűleg a halászat természetes környezete is megváltozott. Összeszűkültek a természetes vizek, és sajnos csökkent a halállomány mennyisége is.

Az 1836. évi VI. tc. 8. szakasza azonban változatlanul regáléként kezelte a halászatot, és a jobbágyokat eltiltotta a halásztattól.

Még az 1853. évi úrbéli pátens 24. szakasza is azt az álláspontot tartotta fenn, hogy az úrbéres viszonyok rendezése nem terjed ki a regálékra, a jobbágyok nem válhatnak magukhoz nemesi előjogot. A regálé jog elismerését azonban a törvényjavaslat előzetes tárgyalásakor elvetették, tekintettel arra, hogy ez a nemesi előjog 1848-ban teljesen elértéktelenedett. Azonban mindezek ellenére a törvény mégis elismerte a halászati jog regálé eredetét, ugyanis a volt földbirtokosok a nem parti birtokukhoz tartozó vizeket megtarthatták, ha a jogosultságukat az alispáni hivatalnál bejelentették és bizonyítani tudták a halászatuk folytonosságát.

2.1. Az első magyar halászati törvény – adatok a halászati társulatokról

Az 1870-es évekre komoly szabályozás iránti igény alakult ki, a Minisztérium szükségesnek ítélte halászati szabályrendelet megalkotását. Tervezeti szinten tilalmi időket vezettek volna be április 01-től július 01-ig, valamint előírták a halászháló szembőségét, tiltották a mérgező halászatot és a dinamitos robbantást, valamint a szigonyozást, hallóvést, tapogató, vagy borító háló használatát.

A tervezetekből végül törvény nem született, megyei szabályrendeleteket fogadtak el egyes helyeken, de hiányzott az egyöntetű gyakorlat, és az érdek egyeztetés, valamint sok következetesen át nem gondolt követelményt is előírták.

1885. évi XXVIII. tc. 4. szakasza (vízjogi törvény), az 1888. évi XIX. tc. (halászati törvény), majd az 1925. évi LXIII. tc. és annak 9500/1926. számú végrehajtási rendelete is deklarálták, hogy a „vizek partja és medre a parti birtokos tulajdona, és a parti birtok elválaszthatatlan alkatrésze a halászat.” Ezzel egy polgári jogilag feltétlenül helyes álláspontot igyekeztek elfogadtatni. Egyben a parti birtokosok kötelességévé tette a törvény, hogy az okszerű halgazdálkodás érdekében a különböző vízterületek egyes szakaszain *halászati társulatokba* tömörülve maguk, vagy bérlőik útján halásszák le a vizeket és lássák el hallal a piacot. Sokhelyütt e társulatok csak számottevő késéssel alakultak meg.

A halászmesterek és segítőtársaik sokkal szegényebbek és tájékozatlanabbak voltak, sem hogy arra gondoltak volna ezekben az időkben, hogy a halászati társulatok bérlői legyenek. Ilyenformán tőkeerős, spekuláns elemek kezébe került a halászatból származó jövedelem javarésze. A halászok a szó szoros értelmében a bérlők profitjának növelését végezték nehéz munkájukkal. A bérlőknek pedig kisebb gondjuk is nagyobb volt annál, hogy a területükön dolgozó

halászcsaládok sorsának javításával foglalkozzanak. A kifogott halakat különböző mesterkedésekkel, minőségi kifogásokkal potom áron vették át tőlük. Ezen kívül a halászati eszközök és felszerelések beszerzéséhez időnként kölcsönökkel valósággal magukhoz kötötték, és anyagilag megnyomorították ezeket a kispénzű embereket.

Hosszadalmas előkészítés után született meg az *első magyar halászati törvény az 1888. évi XIX. tv.*, ami az előbbieken mellett elsősorban a folyószabályozások és az ármentesítő munkálatok következtében az egyre csökkenő halállomány megmentésének érdekeit is szolgálta. Egyes fogási módszerek eltiltásával, általános tilalmi idővel (április 01-től június 15-ig), a hálók legkisebb szemméretének és a kifogható legkisebb halak méretének meghatározásával igyekezett védelmet nyújtani. Az államigazgatás helyi szervei adtak hatósági engedélyt a halászatra, nem volt már elég a víz tulajdonosának a beleegyezése, valamint a bérleti díj rendszeres fizetése. A rendőrség hivatalból üldözte azokat, akik a halvédelem céljainak megvalósulása ellen vétettek, vagy engedély nélküli halászatot folytattak.¹

Ez a törvény 1889. május 01. napján lépett hatályba, végrehajtási rendelete az 5000/1889 FM. sz. volt, amely még a nyilvántartások számára használható nyomtatványmintákat is tartalmazott.

Sajnos, az első törvényt sok kritika érte, de azok általában nem találtak megértő fülekre. 1901-ben sikerült egy halászati kongresszust összehívni, melynek témája a törvény revíziója volt.

Megállapították, hogy „... A törvény életbe lépte óta helyenként a jövedelmezőség is csökkent, a halászat, mint iparág visszafejlődött és a halászattal közvetlenül foglalkozó nép erkölcsileg és anyagilag süllyedt.”²

Az új halászati törvény elfogadása még hosszú ideig váratott magára, csak 1925-ban iktatták törvénybe a megígért revíziót a *1925. évi XLIII. tc.*-kel. Az ivás alatti általános fogási tilalom sajnos megmaradt, valamint a tiltott fogási módok is, azok a szabályok, amik az első halászati törvénnyel szemben is nagy ellenállásba ütköztek és kevés sikerrel jártak.

2.2. A halászati szövetkezetek megalakításának történeti előzményei – a halászati jog államosítása

A II. világháború után a politikai és társadalmi változások miatt a fenti szabályozás túlhaladottá vált, szükség volt újabb szabályok alkotására. Ezt az igényt elégítette ki a *6.700/1945. ME rendelet*, melyet a halászatra vonatkozó jogszabályok módosítása és kiegészítése tárgyában alkottak (1945. augusztus 23-án jelent meg a Magyar Közlöny 108. számában).

¹ 1888. évi XIX. tv. (Törvények, rendeletek, Országgyűlési Könyvtár, 1945.)

² SZILÁGYI MIKLÓS: Az 1888-as első halászati törvény a viták tükrében. *Halászat*, 1984/4. szám.

Megszüntették a halászati társaságokat, és kimondták, hogy a parti birtokosokat megillető halászati jog az államra száll. A természetes vizeken gyakorolható halászati jog bérbe adási lehetőségeitől is megfosztották az 1945. dec. 31-ig működő halászati társulatokat.

Az érdekelt hivatalos szervek és a jövedelmező halászás problémái iránt fogékony egyéb tényezők hivatalos lapja a „Halászat” 1947. októberi számában az alábbi adatokat közli:

„... az első világháború befejeztéig 93 halászati társulat alakult meg és működött nálunk 296.720 kat. hold vízterülettel. Ebből a háború és a békekötés után 42 társulat maradt meg 200.000. kat. hold vízterülettel.”³

Az állami tulajdonú vizeket azután *halászati szövetkezeteknek* adták haszonbérbe. Arról is rendelkezett a rendelet, hogy a bérlő szövetkezeteknek csak azok lehetnek a tagjai, akik a halászatot hivatásszerűen, foglalkozásszerűen üzik. Az ilyen személyeknek halászszygyet kellett váltaniuk. A halász- és horgászszygy váltási kötelezettséget bevezették 1946. jan. 01.-től.

Halászszygyet csak azok kaphattak, a halászatot – mint önálló halászok, vagy segédek – legalább 3 éven át igazoltan gyakorolták, állami halászati tanfolyamot végeztek, ott sikerrel vizsgáltak és halászszyvetkezeti tagságukhoz kétség nem férhetett. A halászszygytől megkülönböztették a *horgászszygyet*, melyet azok válthattak, akik igazolták horgászszyvetkezeti tagságukat, megélhetést biztosító foglalkozásuk volt.

Az állami tulajdonba vett természetes vizek hasznosítására 1945-46 között önkéntesen 34 halászszyvetkezet alakult (például a Csongrádi Halászati Szövetkezet 1945. 10. 26-án, Szolnoki halászati Szövetkezet 1945. 10. 25.-én, a Hódmezővásárhelyi Tiszai Halászok Szövetkezet 1946. 01. 06.-án, Kiskunhalas és Vidéke Halászati Szövetkezet 1946. 08. 11-én alakult).⁴

A halászati társulatok és bérlők nem végeztek olyan rendszeres munkát, amivel biztosítható lett volna a halállomány folyamatos szaporítása. A halászati szövetkezetek tagjai azonban nemcsak halásztak a vizeken, hanem következetesen gondoskodtak az állomány utánpótlásáról is.

E szövetkezetek nagyjából a korábbi halászati társulatok vízterületén működtek. Egyesek bevontak működési területükbe néhány kisebb mellékvizet is. Voltak kevésbé jelentős vizek, melyek nem tartoztak egyik szövetkezethez sem, ezeket *helyi halászcsoportoknak* adta bérbe ideiglenesen a Földművelésügyi Minisztérium.

2.150/1946. sz. rendeletével a földművelésügyi miniszter összeíratta a természetes és jogi személyek tulajdonában vagy birtokában lévő, a természetes vizekben haltenyésztésre, valamint halászati termékek feldolgozására használt, vagy erre a célra szolgáló felszereléseket, üzemeket, feldolgozó berendezéseket, gazdasági épületeket, stb. Az összeírt ingatlanokat és ingóságokat működésük

³ *Halászat*, 1947. okt. szám.

⁴ *A Szövetkezeti Kompass az 1948-49. évre c. könyvből kigyűjtött adatok.* (Szövetkezeti Könyvtár, sz. n.)

előmozdítása céljából az ellenérték térítési kötelezettséggel a *bérlő halászati szövetkezetek* kapták meg.⁵

A halászati bérlőszövetkezetek alapszabályainak néhány rendelkezése közül kiemelném a következőket:

- közös tulajdon, és értékesítés folyt a közvetítő tevékenység kikapcsolásával,
- közös beruházások a halállomány növelése érdekében,
- közös tartalékalapok létrehozása

A termelési eredmények háromszoros növekedést is mutattak a vizsgált időszakban ezen szervezeti formációban.

Sajnos azonban a második világháború néhol valóságos anarchiát teremtett a vizeken. Az orvhalászok száma nap nap után egyre szaporodott. A robbantások fogásokkal még az ivadékok utánpótlását is gyakran kiirtották.

2.3. A halászati termelőszövetkezetek és szövetségük

A 27/1953. MT rendlettel lehetőség adódott arra, hogy a fentiekben említett halászati bérlőszövetkezetet *halászati termelőszövetkezetekké* alakítsák át. A földművelésügyi miniszter előzetes engedélyével *III. típusú halászati termelőszövetkezetek* alakulhattak.

A szövetkezés célja: az állami tulajdonba került természetes vizek halászati jogainak hasznosítása, a tagok tevékenységének összefogása, a kifogott hal közös értékesítése volt.

E szervezeti formában a tevékenységet kiterjeszthették halárudák, feldolgozó üzemek, halászcserék létesítésére, valamint a halászathoz kapcsolódó más tevékenységek végzésére is, de csak olyan mértékben, hogy a fő üzemág halászati jellege megmaradjon.

Az átalakulás feltétele az volt, hogy a szövetkezetben legalább 10 halász dolgozó tagként részt vegyen, valamint legalább 500 kat. hold kiterjedésű halászatra alkalmas vízterülettel rendelkezzen.

A halászati gazdálkodáshoz szükséges vízterület halászati jogát csak az 1977. évi 30. tvr-rel adta véglegesen az állam határozatlan időre a termelő szövetkezetek használatába. A halászátról szóló 1961. évi 15. tvr-rel határozatlan időre, de legalább 8 évre kaphatta meg a halászati termelőszövetkezet az államtól megillető halászat jogát. Ez érthetően némi bizonytalanságot eredményezett és ezt követően a 8 évet 20 évre változtatták. A vízföldrajzi adottságaikat tekintve egymástól távol, az ország különböző vidékein jöttek létre.

A 27/1953. MT. rendelet a halászati termelőszövetkezetek négy legfontosabb feladatát az alábbiakban határozta meg:

- a halállomány állandó fejlesztése;

⁵ 2.150/1946. FM. Rendelet. (Rendeletek Tára, Országgyűlési Könyvtár. 1946.)

A jogi személyiségű halászati szervezetek minősítésének jogi alapkérdései – 9

- gazdálkodáshoz szükséges vízterületek gondozása, jó karban tartása, állandó javítása, bővítése;
- halállomány gazdaságos kitermelése;
- közös értékesítés.

Kimondta továbbiakban, hogy feldolgozó (konzerváló), árusító (halcsarnok), fogyasztási (halászcseréda) és egyéb tevékenységet is végezhetnek, mint a halászháló készítése, halászkosarak készítése stb. a fő üzemág halászati jellegének fenntartásával.

Eltérő rendelkezés hiányában a halászati szövetkezetekre és tagjaikra is alkalmazni kellett a 133/1950. (X. 07.) MT. rendeletet, ami az önálló termelőszövetkezetekre vonatkozott.

A termelőszövetkezetek, közöttük a htsz-ek működését, gazdálkodását 1967-ig állami szervek irányították. A halászat speciális termelő jellege, eltérő anyag- és eszközigénye miatt az államigazgatás érthetően kevesebbet foglalkozott a htsz-ekkel, mint az ötezernyi mezőgazdasági és más termelési problémával. Szükségszerűen merült fel, hogy szövetkezeti összefogással segítsenek közös gondjaikon. Így jöhetett létre a Halászati Szövetkezeti Központ.

A htsz-ek vagyoni és jövedelmi mutatói dinamikus fejlődésről tanúskodtak 1967–1974 között.

2.4. A halászati jog jogrendszerbeli helye

A halászati jog jogrendszerbeli elhelyezkedésével kapcsolatosan az állapítható mag, hogy elkülönült jogterület ugyan, de nem önálló jogág. Mind a polgári jog, mind az agrárjog által szabályozott egyéb jogterületek is érintettek, valamint az államigazgatási jog, büntetőjog, vagy a gazdálkodással kapcsolatos kérdésekben a pénzügyi jog, vagy a munkaviszony keretében a munkajog is.

III. A hatályos magyar halászati szabályokról

A halászat és horgászat csak törvény által szabályozott keretek között végezhető. A jelenlegi szabályozás alapját az 1997. évi XLI. tv. (továbbiakban: Hhtv.) adja, és a végrehajtására kiadott 78/1997. (XI. 4.) FM. rendelet adja, amely 1997. aug. 27-én lépett hatályba. Ezzel együtt hatályát veszítette az 1977. évi 30. tvr. és a végrehajtására kiadott 44/1977. (XII. 19.) MÉM rendelet, valamint az azt módosító 18/1981. (X. 27.) MÉM rendelet, és a 10/1984. (XII. 29.) MÉM rendelet és a 28/1994. (V. 31.) FM. rendelet.

A törvény hatálya a Magyar Köztársaság területén lévő valamennyi álló-, folyóvízre és az itt folyó tevékenységre kiterjed, a halászati őrzés tekintetében pedig a halastavakat is érinti.

3.1. A halászati jog

A halgazdálkodást a Hhtv. értelmében csak a halászati jog jogosultjai végezhetnek. A halászati jog, mint vagyoni értékű jog- halászattal összefüggő jogosultságok és kötelezettségek összessége, amely ha a Hhtv. másképpen nem rendelkezik a víz *magántulajdon elválaszthatatlan része*.

Magyarországon a nagy folyók és tavak *állami tulajdonban* vannak, a többi vízterület pedig – nagyon kevés kivételtől letekintve – holtág, bányató, vagy víztározó, és így a halászati jog szintén az állam tulajdonában van a Hhtv. vonatkozó rendelkezéseire is tekintettel (Hhtv. 3–4. §).

Az állam gondoskodik azokon az önkormányzati tulajdonban lévő holtágakon, vagy bányatavakon is, ahol az önkormányzat a törvény hatályba lépése óta eltelt időben még nem jelezte, hogy jogával élni kíván. A korábbi hasznosítót ugyanis kártalanítania kell.

Ez történhetett a két fél által elfogadott elszámolással, vagy olyan haszonbérleti szerződéssel, amely a haszonbérliként a korábbi hasznosítót jelöli meg. Így tehát a tulajdonos önkormányzat az állam helyébe lép, és olyan mértékig szabályozza a viszonyokat újra, amely a hasznosító számára még elfogadható.

A törvény hatályba lépése előtt a Magyar Államtól megszerzett halászati jogot a Hhtv. nem érinti, ezért a magántulajdonba került holtágakon, bányatavakon, víztározókon a halászati jog jogosultja akár magán személy is lehet.

A Hhtv. jellegzetességei tehát az alábbiakban foglalhatóak össze:

- a halászat a vízterület tulajdonához kapcsolódik,
- a tulajdonjog nagyobbrészt az állam kezében van,
- a halászati jog haszonbérbe adható,
- a jogosult a halászati jogot köteles gyakorolni, ami okszerű és fenntartható fejlődést is biztosító gazdálkodást is jelent.

3.2. A halászati jog és annak gyakorlása

Amennyiben a halászati vízterület egy személy tulajdonát képezi, azt önállóan gyakorolja, akkor *önálló halászati jogról* beszélünk, de ha több személy tulajdona és azt közösen gyakorolják, akkor *társult halászati jogról* beszélünk. Egymás közötti viszonyaikra a Ptk. közös tulajdonra vonatkozó szabályait kell alkalmazni (Ptk. 142–146. §).

A Hhtv. rendelkezik arról, hogy ha a társult halászati jogot közösen gyakorolják, akkor halászati közösségnek ahhoz, hogy jogképes legyen, milyen kérdésekről kell határoznia:

- képviselő formája, képviselő személye;
- halászati jog gyakorlásának módja (azaz saját maguk, vagy például haszonbérbe adással hasznosítják);
- tulajdonukhoz mérten a szavazati arányok;
- a költségek viselése.

Ezen egyszerű szervezet és képviselőjének megválasztása azért elengedhetetlenül szükséges, mert előfordulhat, hogy a vízterületnek több tulajdonosa érintett egy jogvitában. A probléma megoldását pedig ellehetetlenítené, ha a képviselőnek nem volna képviseleti joga mind hatósági, mind bíróság előtti ügyek intézése kapcsán, vagy más szervek és harmadik személyek előtt.

A halászati jogra jogosultak köréről a halászati hatóság nyilvántartást vezet. Így a fentiekben említett esetekben a közösség képviselője külön meghatalmazás nélkül eljárhat. A nyilvántartás közhitelessége miatt az esetleges változásokat 30 napon belül sürgősen be kell jelenteni.

A halászati jog haszonbérbe adásával kapcsolatosan találkozhatunk azt gyakorló szervezetekkel, gyakran *horgászegyesületekkel*, vagy egyéb gazdálkodó szervezetekkel, mint például *szövetkezetekkel*, sajnos azonban az üzletszerűséget és nyereségorientáltságot szem előtt tartó egyéb gazdasági társasági formákkal is léteznek, mint a kft., vagy rt.

A halászatra jogosult a hal (más hasznos víziállat tulajdonjogát) annak jogszzerű kifogásával szerzi meg. A halászati joggal rendelkező halászatra jogosult köteles e jogát gyakorolni. A használati jog gyakorlásának minősül az is, ha jogosult az élőhely védelmében a szükséges intézkedéseket megteszi.

A jogosultnak úgy kell gazdálkodnia a vízterület halállományával, ahogy az a vízterületre jellemző, kor- és fajtaösszetételű halállomány tartósan fennmaradjon. Ezalatt azt kell érteni, hogy a jogosultaknak élőhelyi adottságoknak megfelelően kell tervezni a halak visszapótlását. Halgazdálkodási tervet csak ott kell készíteni, ahol a vízterület összeköttetésben van olyan vízterülettel, ahol a hal szabad átjutására lehetőség van. E tervet 5 évre kell készíteni, amit az elsőfokú halászati hatóság hagy jóvá, a környezetvédelmi, a természetvédelmi és vízi létesítmény esetén a vízügyi hatóságok hozzájárulása mellett.

A halgazdálkodási tervben ismertetni kell a halászati hasznosítással összefüggő célokat. A hasznosítás módjait (halászat, horgászat), a használható horgász, illetve halász eszközöket, és módszereket. A halászati őrzésre tervezett intézkedéseket, a halőrök számát. Az évenként tervezett halépítési struktúrát. A kiadásra kerülő halász, illetve horgász területi engedélyek számát, a környezet védelmére tervezett intézkedéseket. A törvény előírja az 500 ha-t meghaladó vízterületen gazdálkodók számára a felsőfokú halászati szakirányú képesítésű szakember alkalmazását.

A halgazdálkodási tevékenység csak a halgazdálkodási terv jóváhagyását követően folytatható. Az érvényes tervtől eltérni csak a halászati hatóság engedélyével lehet. A halgazdálkodási tervben foglaltak megsértése, vagy nem teljesítése esetén a halászatra jogosulttal szemben *halgazdálkodási bírság* szabható ki, végső esetben pedig a halászati jog megvonására kerülhet sor. A halászati területen csak hatósági állatorvosi igazolással rendelkező haltétel telepíthető. A haltelepítések tervezett helyét és idejét a halászati hatósághoz be kell jelenteni, amelyet a halászati felügyelő ellenőriz, és igazolja azt.

A halászati igazgatással összefüggő irányítási, szervezési, valamint hatósági és ellenőrzési feladatokat a minisztérium, és a halászati felügyelő látja el. A

halvédelmi- és halgazdálkodási bírságok kiszabása esetén a földművelésügyi hivatalok vezetői jogosultak másodfokon eljárni.

3.3. A halászati jog haszonbérlete

A Hhtv. 13–14. §-ai szerint a halászatra jogosult a halászat jogát időlegesen haszonbérbe adhatja.

A Magyar Állam az önálló halászati jogát is hasznosításra vonatkozó nyilvános pályázatok útján való haszonbérletbe adással hasznosíthatja. A haszonbérletek időtartalma 15 év. A korábban a Magyar Államtól átengedéssel szerzett halászati jogosultságok 2000. december 31-én szűntek meg és a nyertes pályázókkal 2001. január 1-ével kötötték meg az új szerződéseket. Ez azonban csak akkor következett be, ha a nyertes pályázó a korábbi hasznosító volt, vagy pedig a korábbi hasznosító követelhetette magának az általa létesített és el nem vihető halászati berendezések és létesítmények ellenértékét, valamint a berendezések, telepítési költségek meg nem térült részét.

Szerződő felek a

- haszonbérbe adó (önálló, vagy társult halászati jogosultsággal rendelkező);
- haszonbérbe vevő, aki lehet egyesület, érdekképviselői szervezet, gazdasági társaság, közhasznú társaság, szövetkezet is lehet.

A halászati jogot *tilos alhaszonbérletbe* adni. Nem minősül viszont a halászati jog alhaszonbérletbe adásának, ha a jogosult az egyes halászattal kapcsolatos munkálatokat mással végzeteti megbízásos alapon (például vízi növényzet ki-termelése, lehalászás, ivadégmentés).

A haszonbérelő személyét nyilvántartásba vétel végett a szerződés aláírásától számított 60 napon belül be kell jelenteni a halászati hatóságnak. Új szerződés csak a halgazdálkodási terv lejártakor lehet kötni.

Fontos alakszerűségi követelmény, hogy írásba kell foglalni.

Szükséges tartalmi elem, hogy a haszonbérelő

- ismerje a halászati vízterület adottságát, a halak fajta típusait;
- a területen található létesítményeket, azok leírását, használhatóságukat, hogy a fenntartási költségeket tervezni tudja;
- a haszonbérelő kötelezettségvállalását a jóváhagyott halgazdálkodási tervek kötelezettségeinek betartásáról;
- egyéb mellékkötelezettségek betartására irányuló nyilatkozatát;
- haszonbérleti díj fizetésére vonatkozó nyilatkozatát.

Amennyiben a haszonbérelő a szerződésben vállalt és a Hhtv-ben foglalt kötelezettségeinek megfelelő határidő tűzése mellett felszólítás ellenére nem tesz eleget, vagy alhaszonbérletbe adja jogát, vagy a természetvédelem, vízvédelem szabályait súlyosan sértő magatartást gyakorol, akkor *azonnali hatállyal* a szerződést fel lehet mondani.

3.4. A halgazdálkodás és a halászatra jogosító okmányokról

Halászati és horgászati tevékenység csak és kizárólag érvényes halászati és horgászati engedélyek birtokában folytatható. A szükséges engedélyek az alábbiak:

- állami halász-, vagy horgászjegy, valamint
- területi engedély.⁶

Mindkettő csak személyi igazolvány együttes felmutatásával érvényes.

Az állami horgászjegy váltásakor feltétel a *horgászszervezeti* tagság igazolása. E jegyeket egy naptári évre adja ki a halászati hatóság. A kiadott engedélyekről a halászatra jogosult nyilvántartást vezet, és a területi jegy átadásakor köteles fogási naplót is átadni az engedélyt váltó.

Állami horgász- vagy halászjegyet az a személy válthat, aki állami horgász-, vagy halászvizsgával rendelkezik, illetve korábban már rendelkezett a fentiekkel és ennek létét igazolni tudja.

Szükséges még az állami halász- és horgászjegy megújításához a fogási eredménynapló egyidejű leadása. A horgászok, illetve halászok kötelezettsége, hogy a fogási naplóba a halászat, horgászat bevezetése után az aznapi zsákmányt megfelelő módon bevezessék. Nem adható ki állami jegy annak a személynek, akivel szemben halvédelmi bírságot szabtak ki a kiadása iránti kérelem időpontjától visszamenően egy éven belül. Az állami horgászjegy 14 éven alulinak és 70 éven felüliek számára díjmentes. Az erre való jogosultságot igazolni kell. Az állami horgász-, illetve halászvizsgák lebonyolítása az illetékes halászati felügyelő feladata. A vizsgákon számot kell adni a halászati jogszabályokról, ökológiai ismeretekről, a halfajok meghatározásáról, a mennyiségi, illetve méret korlátozásokról, a faj szerinti tilalmi időkről, a halászat, illetve horgászat módszereiről, eszközeiről.

A vizsgák részletes anyagát az FVM határozza meg.

3.5. A halászati jogot gyakorló szervezetek jogi minősítési lehetőségeiről

A horgászegyesületek a használati jogot gyakorló szervezeteknek hozzávetőlegesen az egynegyedét adják. Csökkenti a súlyukat a halászati szektorban, de más gazdasági társasági formában működő szervezetek száma.

Az egyesületek fontos szerepet játszanak a halászok, horgászok életében azért is, mert a tagság a tevékenység gyakorlásának előfeltétele az engedélyek megszerzése kapcsán is.

A következőkben szeretném az egyesületi forma, mint jogi személyiségű szervezeti forma által felvázolt néhány kérdést részletesebben is vizsgálni, vá-

⁶ Csak halastóra és halászati vízterületre adható.

laszt keresve arra a kérdésre, hogy ez-e a halászati jog gyakorlására a legmegfelelőbb szervezeti forma-e

Az egyesületek annak érdekében, hogy jogok, kötelezettségek alanyai lehessenek, valamint vagyoni viszonyaikat megfelelően tudják gyakorolni, jogi személyiséget kaptak. Ezzel a megkülönböztetéssel meghatározott körben jogokat szerezhetnek, kötelezettségeket vállalhatnak, saját vagyonukkal gazdálkodhatnak. Azonban kiemelném, hogy elődegesen gazdasági tevékenység végzése céljából nem jöhetnek létre.

A jogi szabályozásuk is alapvetően függ az elérni kívánt céljuktól. Az alapszabályukban meghatározott speciális cél, a jelen esetben a halászati tevékenység és annak gyakorlása; nonprofit szervezetként működnek. A nonprofit szervezeteknek is van vagyona, de hiányzik a nyereségre törekvés hiánya. Viszonylag nagy számú embernek kell létrehoznia, működtetnie, hogy a ezen szervezet az ideálisan céljának megfelelően működhessen.

Az egyesület gazdálkodási-vállalkozási tevékenység érdekében nem alapítható, mert ekkor a gazdasági társaságokról szóló törvényt kellene rájuk alkalmazni. E tekintetben a Legfelsőbb Bíróság egy határozatában rámutatott arra, hogy az alapszabályban meghatározott cél, és ennek megvalósítását segítő gazdasági-vállalkozási tevékenység közötti határvonal megállapításánál azt kell mérlegelni, hogy az alapszabályban rögzített célt mennyiben lehet megvalósítani a szervezet vagyonából, amit elsősorban a tagok által fizetett díjak adnak, esetleg mások felajánlásai, és egyéb hozzájárulások. Sajnos álláspontom szerint ez a halászat esetében is a probléma lényegét adhatja. A joggal járó kötelezettség gyakorlása jelentős anyagi terheket akaszthat a tagság nyakába, aminek a szervezeti forma egy korlátot is szab. Egyebekben a cél iránti együttműködés jelentőségét nézve azonban e forma az egyik legmegfelelőbbnek látszik. A tartozásaiért az egyesület a saját vagyonával felel. A tagok díjfizetésre kötelezettek, de az egyesület hitelezőivel szemben a saját vagyonukkal nem felelnek. Felmerül a kérdés, hogy így a tagnak a gazdálkodás kapcsán mennyiben lesz érdeke a rentábilis működés?

Megállapítható, hogy az egyesületekről szóló törvény a gazdasági részre vonatkozóan eléggé hiányos rendelkezéseket tartalmaz, és a gyakorlat már túlnötte a régi szabályok körét. Az osztható, vagy oszthatatlan vagyon kérdésköre, a vagyoni felelősség rendezése, valamint az alapításkori induló vagyon meghatározása nemcsak szükségszerű, hanem törvényi szabályozást is igénylő kögens rendelkezés kellene, hogy legyen.

Az egyesületnek változó tagsága van, közös név alatt működik, állami nyilvántartásba kerül. A nyilvántartás a mind a közhitelesség, valamint a halászatra jogosult beazonosítását is szolgálja. Döntéseit általában többségi határozattal hozza, a nagy taglétszámra tekintettel nem is várható el az egyhangú határozathozatal.

Előfordulhat az is, hogy az egyesületi jog alapján létrehozhatnak olyan közösségeket is, melyek nem működnek rendszeresen, nincs nyilvántartott tagságuk, önállóan de alkalmi jelleggel működnek (például sajátos ilyen a társult halászati

jog gyakorlóinak jogközössége). A Hhtv. sajnos, arra nem ad választ, hogy mik a kötelező és ajánlott tartalmi elemei az ilyen közösséget létrehozó szerződésnek. Álláspontom szerint azonban célszerű egy működési szabályzat megalkotása, mert gyakran e nélkül még az alapvető célját sem tudja betölteni egy közösség. Nagy segítséget jelenthet e szabályzat akkor, ha valamely a közösség életében fontos kérdésben gyors döntést kell hozni. A Hhtv. azonban megjelöli, hogy a közösség tagjainak egymás közötti viszonyaira a Ptk. közös tulajdonra vonatkozó szabályait kell alkalmazni. A legfontosabb kérdés azonban felmerül, hogy hogyan kell a felelősségi szabályokat alkalmazni, és hogyan alakul a végrehajtás – csak egy kérdést kiragadva a sok közül.

A tapasztalatok arra mutatnak, hogy a jogi személyek szövetkezeti szervezetformája, még versenyhelyzetben is alkalmasnak mutatkozik a halászzatban működő különféle csoportok összefogására, még akkor is, ha ma soraikban igen gyakran láthatunk „nyugvó” vállalkozásokat. Ezt azonban csak a tőkeszegénység, vagy a felfokozott kockázati tényezők okozhatják csak. Álláspontom szerint a jogi személyek e típusai mégis jobb megoldást adhatnak a halászzati szervezetek gazdálkodása kapcsán előadódó kérdésekre, mint az egyesületi forma, mivel anyagi kérdéseik és az alaptőkéjük a működés biztonságát adja, garantálja. A mobilitásuk a szövetkezeteknek igen nagy, és növeli előnyüket a velük szövetséget alkotó másodlagos, harmadlagos szövetkezeti szerveződések száma. E szervezeti forma igen közel áll a gazdasági társaságokhoz; átalakulásuk, jogutódlásuk, megszűnési formáik is nagy mobilitásukat igazolja.

A szövetkezeti modellek tehát soktényezős cselekvési programok, és azoknak legmegfelelőbb feltételét nyújtó tőketársulások és személyegyesülések, szervezeti, irányítási, érdekeltségi formák. Ezen a tényt a halászzati szervezetek történeti áttekintő fejlődési története is kellőképpen igazolja. Kifejeződik bennük a demokratikus működés, a tulajdonosi felelősség, az ennek alapján történő irányítási gyakorlat. Érthető ezért a formagazdagságuk, sokszínűségük.

Az új szövetkezeti modellek, illetve az azok alkotta szövetkezeti rendszer tehát a tőkekoncentráció, a kooperáció, az integráció, az előnyöket nyújtó és célszerűsíthető centralizációnak megfelelő forma.

A piaci verseny, a gazdasági növekedés, a hozadéknak megfelelő elegyét adja annak a szervezeti formációnak, ami a halászzati szektorban szükséges. Ennek megfelelően összegyűrődik, kiformalódik az adott esetben a legmegfelelőbb modellváltozata. A szövetkezeti forma leginkább kifejezi és megtestesíti a szövetkezők akaratát és hosszabb távon biztosítja a szövetkezeti rendszer fennmaradását.

A külső és belső körülmények, a politikai, társadalmi, gazdasági rendszer, a szövetkezetek együttműködése lehetővé teszi a mozgalom fennmaradását, fejlődésére esélyt nyújt.

A gazdasági társasági formációk a tőkekoncentráció miatt, valamint a nyereség-orientált működésük sajnos a fejlődésnek olyan irányt adnak, amellyel a legfontosabb tényező a természetközelség, valamint az együttműködés kérdése

teljesen átértékelődik. Manapság azonban fontosnak tartom azt, hogy az egyre gyorsuló világunkban a pénz mellett meglássuk a halászat adta erőforrást is.

3.6. A halászati, horgászati szektor hatósági szervei

A *Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Vadászati- és Halászati Főosztálya* feladata az ágazat szakmai irányítása, e területek jogi és közigazgatási feltételrendszereinek működtetése. A főosztályon belül a halászatért felelős a *Halászati Osztály*.

A főosztály *elsőfokú* hatóságként jár el az engedélyeztetések és létesítési engedélyek területén.

Másodfokú hatóságként jár el az elsőfokú egyéb halászati hatóságok határozatainak felülvizsgálata kapcsán a halvédelmi bírságok kiszabására irányuló ügyek kivételével.

Pályázatot ír ki *irányítási és szabályozási* feladatkörében eljárva az államot megillető halászati jog hasznosítására, valamint a pályázatokat elbírálja, előkészíti a haszonbérleti szerződéseket, ellenőrzi a szerződésekben foglalt feltételek végrehajtását, ellátja a megyei halászati felügyelők felügyeletét, meghatározza az állami horgász- és halászejgyek kiváltásával kapcsolatos szakmai követelményeket.

Működteti a Halászati Adattárat, az Országos Halászati Bizottságot.

Közreműködik a pénzügyi támogatási rendszer működtetésében. Ezek az előirányzatok a halgazdálkodás közvetlen bevételeit alkotják, és lehetővé válik a bevételek visszafogása, állományok védelme, élőhelyük megőrzése, javítása céljára. Kapcsolatot tart külföldi szervezetekkel, és a Haltermelők Országos Szövetségével, a Terméktanáccsal, és egyéb szervezetekkel is. Biztosítja a magyar részvételt a FAO égisze alatt működő szakmai szervezetekben.

Az Országos Halászati Bizottság

A miniszter a halászzal összefüggő szervezési, irányítási, szabályozási kérdésekben a feladat- és hatáskörébe tartozó ügyekben véleményező, javaslattevő tevékenységet ellátó Országos Halászati Bizottságot hozott létre, mely elősegíti a halászati jog gyakorlásával összefüggő egyéni és közérdek összhangját, valamint a felkért kérdésekben véleményt nyilvánít.

A halászati felügyelő

Szervezési hatáskörében

- nyilvántartást vezet a halászati vízterületekről, mely az azonosításra szolgáló adatokat és a jogosultak körét is tartalmazza; valamint az általa kiadott jegyekről is;
- gondoskodik az Adattár vezetéséhez szüksége adatok bekéréséről, valamint azok továbbításáról;

- ellátja az állami támogatásokkal kapcsolatos feladatait.

Hatósági jogkörében

- bejárhat a halászati vízterületre, ott szemlét, vizsgálatot tarthat;
- a jogosulttól, a halásztól, a halászati tevékenységgel kapcsolatosan felvilágítást kérhet, iratokba betekinthez;
- a halászat állapotáról megfigyelést végezhet;
- veszélyeztető tevékenység esetén abbahagyásra, szólíthat fel, illetve az attól való tartózkodásra szólíthat fel;
- halpusztulás esetén a haltetem elszállításáról rendelkezik;
- jogosulatlan, nem megfelelő halászat esetén a halat, és a használt eszközöket visszatarthatja;
- jogszabálysértés esetén az illetékes hatóságnál eljár, vagy eljárást kezdeményezhet;
- halászati örökről nyilvántartást vezet.

IV. Érdekképviselési szervekről és szerepükről

A fejlődés és eredmények elérésében nagy szerepet kaptak a halászati érdekképviselési szervek.

A halászás tudományos és gyakorlati problémáival, valamint a halértékesítés kérdésével foglalkozó érdekképviselési szerv az *Országos Halászati Egyesület* volt, amely nem csak a hivatásos halászok képviselését látta el. E szervezet lapja a „*Halászat*”. E szaklap halaszthatatlan igényt igyekezett kielégíteni, amely a halászat területén az ismertetést, és információáramlást is, és a halászati szervezetek vonatkozásában az iránymutatást is segítette. Az újság megjelenésének is köszönhetően megnőtt a kereslet a halászati szövetkezet termékei iránt. A halászat területén az érdekképviselés és érdekvédelem már a kezdeti időszakban is elég széleskörű volt.

A halászati szövetkezetek *egyetemes képviselését* látta el, és első ízben 1946. december 20-án ülésezett. Az ország halászainak 1946. március 30-án budapesti kongresszusán alakították meg a *Halászati Szövetkezeti Központot*. Ez volt az első csúcsszerv. A működését azért kellett megszüntetnie, mert a 27/1953. MT. rend. szerint a halászati bérlőszövetkezeteket termelőszövetkezeté kellett átalakítani, és így a 36.123/1957. FM rendelettel, *Halászati Szövetkezetek Intézöbizottsága*, majd 1957. április 1-től *Halászati Termelőszövetkezetek Központi Intézöbizottsága* lett.⁷

A Halászati Termelőszövetkezetek Központi Intézöbizottsága kezdetektől fogva *jogi személyként* működött.

⁷ *Halászat*, 1947. VIII. havi szám.

Az 1959. évi 7. tvr. kihirdetésével az *Intézőbizottság* alapszabálymintát és ügyrendi-munkarendi mintát adott a htsz-ek részére. Szakmai továbbképzéseket szervezett, és megszervezte a Halegészségügyi Szolgálatot is utolsó ténykedései között. Az 1967. évi III. tv. szerint *szakmai szövetséggé* alakult át. Elnevezése *Halászati Termelőszövetkezetek Szövetsége* lett. Tevékenysége megegyezett a *területi szövetségek* jogállásával társadalmi- gazdasági, és érdekképviseleti tevékenységet is folytatott.

Meg kell jegyezni, hogy 1945-től 1950-ig a *Szövetkezetek Országos Szövetségének* (SZÖVOSZ) lett volna feladata, hogy ellássa a szövetkezetek körüli érdekképviseleti munkát. Ez irányú tevékenysége azonban nem elégítette ki a halásztársadalmat és ennek nyomatékosan kifejezést is jutattak a halászati szövetkezetek képviselői.⁸ Így 1950-ben a halászati szövetkezetek igazgatása átkerült az FM-be.

Ebben az időben kezdődött meg az országos szövetség szervezése is, amelyben a törvényes feltételei hiányoztak, amivel az új szerv feladatát, helyét és létét meghatározhatták volna. A *Magyar Országos Horgász Szövetség* (MOHOSZ) formailag ugyan, de feltételelesen mégis megalakult. Majd 1946.-ban decemberben tartotta meg az első hivatalos közgyűlését. Ekkora közel 17.000 tagot számolt, ennyi egyéni tagja volt a szövetségnek. A földművelésügyi miniszter 1949-es engedélyével megerősítette a tagság fenntartását, és az 1956. március 26-i 97/1956. sz. rendeletével a *horgászati jogosultságot horgászegyesületbe való belépéshez kötötte*. A sporthalásznak emelőhálós halászatot csak a MOHOSZ tagjaiként folytathattak, más horgászati módszert csak az egyesület engedélyével alkalmazhattak.

A fejlődés ezt követően nagy lendületet kapott, mivel több ezren csatlakoztak a horgászok táborához, így a 1960-as évek elejére 50.000 főt számláló tag tartozott a szervezethez.

1973-tól kezdődően a horgászlétszám nagymértékben növekedett, hét év alatt 126.000 újabb horgász kapcsolódott a mozgalomba, az egyik legnagyobb *társadalmi szervezetté* lett.

Nemcsak a horgászlétszám, hanem a horgászokat tömörítő horgászegyesületek száma is folyamatosan növekedett. 1979-ban a MOHOSZ már 600 tag-egyesületet tartott nyilván.

A rendszerváltás körüli bizonytalanság és a privatizáció érezte hatását a horgásztársadalomban is. 1998-ban újjáválasztott MOHOSZ elnökség megoldotta a hibákat, és megszüntette a hiányosságokat, és a rend helyreállt. 2004-re a horgászlétszám már meghaladta a 330.000 főt, és a horgászszervezetek kezelésébe került vízterületek nagysága is jelentős mértékben növekedett.

⁸ Megjegyezve: e tény a SZÖVOSZ nem is kifogásolta.

4.1. Haltermelők Országos Szövetsége (Haltermosz)

Az 1963. évi III. tv. alapján létrejött *Halászati Termelőszövetkezetek Szövetségének*, mint területi és szakmai szövetségnek *jogutóda a Haltermelők Országos Szövetsége*. Budapesten 1957. február 19-én alakult. *Társadalmi szervezet*, amely a gazdasági és társadalmi érdekek védelmére alakult. Jelenleg is a halászásban részt vevők szakmai érdekképviseleti szerve.

Tagja lehet

- minden olyan magánszemély,
- jogi személy,
- valamint jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet is, amelyik a halászati tevékenységét nyereség- és vagyonszerzési céllal üzletszerűen, önállóan folytatja.

Érdekvédelmi feladatkörében eljárva kapcsolatot tart kormányzati és nem kormányzati szervezetekkel, valamint nemzetközi halászati szervezetekkel is. A Szövetség is működtet tógazdaságot, így szerepet játszik az élőhal export szervezésében is. Az ott végzett kutatómunka a halászati fejlesztés gyakorlati megvalósításába is segít betekintést adni. Szakmai találkozókat és tanulmányutakat is szervez. Jogi, környezetvédelmi és pályázati szaktanács adásával is igyekszik a tagok tevékenységét segíteni.

Az *Európai Tógazdasági Haltermelők Szervezetének* 1996 óta tagja. Ez a szervezet mint egy munkacsoport tevékenykedik és segíti javaslataival, véleményével az EU Bizottságának munkáját. A tógazdasági haltermelés problémáival nagy részletességgel foglalkoznak.

A *Federation of European Aquaculture Producers-nek* (FEAP) 1999 szeptembere óta tagja a Haltermelők Országos Szövetsége, mivel a FEAP az európai államokban működő nemzeti akvakultúrás termelői szövetségekből álló nemzetközi szervezet.

A szövetség nincs könnyű helyzetben, mert a halász szektoron belül is igen sokféle véleményt kell képviselnie a kormányzattal szemben. Elsősorban azonban a termelők szövetsége, de előadódhat az a helyzet, hogy a nagykereskedő is haltermelő, és a foglalkozásából adódik a jövedelmének nagy része. A termelő felé egyáltalán nem mindegy a felvásárlási ár. Aki megéli, hogy a termékét egyre kevesebbért veszik meg, másként közelíti meg a problémát, mint a vásárló.

Ezért jó szervezeti formát kellene létrehozni a termelőknek, ami egy *értékesítési szövetkezet* lehetne. Itt megfelelő lehetőség adódna a felvásárlási ár magasabbra tornázására, csak a kérdés az, hogy honnan teremtsék elő a szövetkezet alapításához, és gazdaságos működéséhez szükséges alaptőkét. Az alaptőke megteremtésével regionális szinten is lehetőség lenne arra, hogy ezt a tevékenységet beindítsák. Előfordulhat azonban az is, hogy egy gazdasági társasági forma is megfelelő lenne, de ez álláspontom szerint figyelmen kívül hagyná a kérdés személyi oldalát, azért, mert elsősorban csak a profittal foglalkozna ezen szervezeti forma.

A szövetkezet adta rendszer megfelelő alap lehetne az értékesítési lánc kialakításához, valamint lehetőség volna a megfelelő „reklámtevékenység” folytatására is, ugyanis fontos a hal népszerűsítése.

4.2. Magyar Országos Horgász Szövetség (MOHOSZ)

A Magyarországon megközelítőleg 130.000 hektár természetes vízterület lehet, ebből mintegy 30.000 hektár összterület a különböző *horgászszervezetek* hasznosításába tartozik, míg a többi vízterületen is horgászati és halászati tevékenység folyik. A horgászszervezetek saját vizeik hasznosítására jelentős anyagi ráfordításokat áldoznak.

A MOHOSZ – a megyei és területi szövetségekhez tartozó közel ezer *horgászegyesületet* és ennek kapcsán mintegy 330.000 *horgásztagot* regisztrál. A horgászat egyre népszerűbb Magyarországon.

A MOHOSZ tagja a Nemzetközi Horgász Szövetségnek (CIPS) és az Európai Horgász Szövetségnek (EAA) is. A CIPS-szel kapcsolatosan igen aktív tevékenységet fejt ki a horgászverseny sportban, így kerülhetett sor 1991-ben, majd 1994-ben a Nemzetek Világbajnokságának, majd 1997-ben Klubcsapatok Világbajnokságának és legutóbb 2004. június 26–27-én a X. Horgász Európa bajnokság megrendezésére Magyarországon.

4.3. Halászati Terméktanács

A Halászati Terméktanács létrejöttkor, 1992-ben a halászati szektorban dolgozók elhatározták, hogy létrehoznak egy „*civil szervezetet*”, melynek feladata a termelés, kereskedelem, feldolgozás, és a fogyasztás összhangjának megteremtése. E szervezet eredményesen működik a piac diktálta feltételeknek megfelelően.

A terméktanács elsősorban a szektor szakmai képviselőjének tekinthető, de belső érdekegyeztető fórum is. Önkormányzati és érdekképviseleti jellegén felül kiváló kapcsolatot tart fenn a hatóságok, a Kormány és más terméktanácsokkal is.

Legfontosabb feladatai között meg kell említeni

- a hazai termelés védelmét;
- az exportlehetőségek felmérését;
- piac növelését, koordinálását a szükséges rendtartási eszközökkel;
- a minőségbiztosítási rendszerek bevezetését;
- érdekegyeztetési tevékenységét;
- a halászati szektorban szereplők képviselét, összefogását;
- információs rendszer kialakítását és működtetését.

4.4. Halászati és Öntözési Kutatóintézet (HAKI)

A HAKI nemzetközi hírű kutatási és fejlesztési, oktatási központ. Eredményeivel hozzájárul a biológiai sokféleség fenntartásához, és a lakosság életminőségének javításához, a magyar termelők versenyképességének javításához, a lakosság biztonságos és egészséges élelmiszerekkel való ellátásához.

Széleskörű hazai és nemzetközi együttműködés keretében végzi munkáját. Jelenleg 9 EU tagország, 4 kelet-európai, 4 délkelet-ázsiai, izraeli, mexikói, és egyesült államokbeli országokkal folytat közös munkát.

Részt vesz több nemzetközi szervezet tevékenységében is, mint az ENSZ Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Szervezetében (FAO), az Öntözési és Vízrendezési Nemzetközi Szövetségben (ICID).

4.5. Kapcsolat a Szövetkezetek Nemzetközi Szövetségével (SZNSZ), annak Halászati Bizottságával (ICFO)

A HAKI tagja az SZNSZ-nek, és a Haltermelők Országos Szövetsége Halászati Bizottsági munkájában is részt vesz. Ennek kapcsán információkat szerezhetünk a világ halászatának aktuális helyzetéről, esetleges változásairól.

E szervezet a világ minden táján dolgozó tengeri és édesvízi halászokat fogja össze, azokat, akik valamilyen szövetkezeti formában végzik a tevékenységüket.

Az Európai Unióhoz való csatlakozás vélhetően az agrárgazdaság szereplőinek is sok előnyt hoz majd, és a halászat is olyan változások előtt áll, amelyek pozitív eredményeket hoznak majd.

V. Az Európai Unió Halászatáról

Mivel Magyarország is az Unió tagja lett 2004. évben, ezért elengedhetetlen, hogy megvizsgáljam az ott kialakult szabályokat és szervezeteket is.

A szervezetrendszer és annak működése döntő mértékben befolyásolhatja azt, hogy egy szektor vonzó legyen a befektetők számára is, a mellett, hogy el kell érni, hogy a gazdaságos és fenntartható fejlődés fennmaradjon a vízi környezet és annak rendszerében.

Az akvakultúra kifinomult iparággá fejlődött, amely jól ötvözi a vízgazdálkodás mellett a genetika, energetika és egyéb szektorok vívmányait is.

Az Unión belül nagy problémát okoz, hogy a kívülről jövő termékek olcsóbbak. Erre azt a megoldást alkalmazza az Unió, hogy igyekszik új termékeket előállítani, technológiákat bevezetni, termelékenységet fokozni, új piacokat találni.

Eleinte a termelést a keresett, és értékes fajokra lapozták, így az elért profit és támogatások újabb és újabb beruházásokat ösztönöztek. A termelésnöveke-

dés azonban befolyásolta a kereslet és kínálati viszonyokat, ami árproblémákat eredményezett.

Az akvakultúra jövőbeni fejlesztéséhez néhány összefüggésre különös tekintettel kell lenni. Ilyenek például:

- a termelt hal- és halászati termékek ára és elérhetősége;
- a más mezőgazdasági termékekkel való árverseny;
- a kereskedelmi rendszer, értékesítő hálózatok fejlesztése;
- a vásárlói szokások marketing és egyéb módszerekkel való befolyásolása;
- növekvő fogyasztási igényhez felkészülni.

A technikai és technológiai fejlődés azonban hat a környezetre és annak állapotára is, ezért fontos, hogy a vízkezelésre, szennyeződés kibocsátásokra, élőhelyek fenntartására, fajok fenntartására is odafigyelve megfelelő környezetkímélő módszereket használjunk.

5.1. Az Európai Unió halászatában jelentős szerepet játszó néhány szervről

5.1.1. Bizottság

A Bizottság feladata a közösségi politikák képviselője, megvalósítója, az EK képviselője nemzetközi fórumokon és külső fórumokon egyaránt, és a közösségi alapok kezelése, tevékenységének értékelése. Munkáját Főigazgatóságok segítik, így a Halászati Főigazgatóság is.

5.1.2. Halászati Főigazgatóság

A közös halászati politikáért felelős, amely összefoglalja az összes halászattal kapcsolatos tevékenységet, a termékek feldolgozásától kezdve a feldolgozáson keresztül az értékesítésig. A működésére a törvényi alapot a Római Szerződés 39-es cikkelye biztosítja. A változások után négy területet fog át a tevékenysége, amelyek a

- a tengeri halászati források megőrzése és az ezzel való gazdálkodás;
- az EU-n kívüli országokkal és nemzetközi szervezetekkel történő kapcsolattartás, egyezmények;
- strukturális intézkedések és szabályozások, valamint
- a halászati termékek közösségi piaci szervezése.

A Halászati Főigazgatóság törvényeket készít elő, végrehajtja a rendelkezéseket, és tárgyalások és analízisek és tanulmányok révén nyomon követi a Közösségi jogalkotásnak való megfelelést. Felelős a kutatási program működésért a Közösségi Kutatási Keretprogram részeként.

A halászati szektor társadalompolitikai szervezeteinek és az érintett nem kormányzati szervezeteknek a bevonása, tájékoztatása és a velük történő konzultáció is az egyik feladata. El kell látnia a Közös Halászati Politikát különböző

információkkal, és adatokkal, és ezeket a nagyközönség felé is továbbítani kell. Több Főigazgatósággal és az Európa Tanáccsal is kapcsolatot tart, a Közösség más szerveivel is összehangoltan végzi a munkáját.

5.2. Az Európai Unió Közös Halászati Politikája (KHP)

Az Európai Unióban a halászati politika az egyik olyan közösségi politika, amely a halászatot teljes egészében lefedi. A döntéshozatalban a felelősség megoszlik a tagállamok, regionális és helyi hatóságok, halászati szervezetek, és halászok között.

Bár az Európai Közösség GDP-jének csak 1 %-át adja a halászat, jelentősége sokkal nagyobb, tekintettel azokra a régiókra ahol egyedüli megélhetési forrás a halászat.

A Közösség e politikáját 1983-ban fogalmazták meg, ezt megelőzően arra irányuló törekvések voltak, amelyek a halászati zónákat igyekeztek megnyugtató módon szabályozni.

Az 1983-as év azért is fontos, mert ekkor fogalmazták meg először a halállomány megőrzésének kérdést. 1986-ban Spanyolország és Portugália csatlakozásával a halászok száma megduplázódott, a halászati kapacitás 75 %-kal nőtt.

A KHP elmúlt szakasza 2002. év végéig tartott, többé-kevésbé elérte a célját, szilárd, egységes szabályozás alakult ki, amely magában foglalja a természeti erőforrások megőrzését, ezekhez való szabad hozzáférést, és a halászatból élő közösségek érdekeinek védelmét az összes tagország esetében, figyelemmel a 2004 év eleji bővítésre is.

5.3. Európai Uniós pénzügyi támogatások

Nyugat- Európa halászatának strukturális támogatására már 1971-ban sor került, ekkor elsősorban partközeli halászeszközök, feldolgozás, és marketing került előtérbe, az akvakultúra fejlesztésének támogatására viszont először 1978-ban került sor. A halászati szektor hatékony fejlesztése érdekében a különböző célú és rendszerű támogatásokat 1993-ban összevonták, mely az Európai Uniós Strukturális Alapok általános rendszerének részévé vált. (Financial Instruments for Fisheries Guidance (FIFG), azaz halászati Orientációs Pénzügyi Eszközrendszer – HOPE)

A fő cél a fenntarthatóság és a halászati tevékenység valamint az erőforrások közti egyensúly megosztása – melyet jelenleg veszélyeztet a halászati flotta túlzott kapacitása – és a feldolgozóipar szerkezetének és versenyképességének javítása volt. A támogatás mértéke 50–70 %-ig terjedhet. A halászati szektor az Európai Regionális Fejlesztési Alapokból és az Európai Szociális Alapból is jut forrás.

A támogatás 2000 után, a Strukturális Alapok revízióját követően történt, mely elsősorban a régiók, és nem a szektorok támogatását jelentette. A korábbi

13 támogatási formát háromba vonták össze: együttműködés a régiók között, vidékfejlesztés és emberi erőforrás fejlesztés. Ebben az új rendszerben a korábban halászati támogatást élvező régiók a szociális és gazdasági átalakításra szoruló régiók csoportjába tartozhatnak, követve azt az alapelvet, hogy csökkenjen a régiók közötti egyenlőtlenség. A foglalkoztatási problémák javítására a támogatás változatlanul igénybe vehető.

A támogatások 2000–2006-ban a halászati szektorban

1999. december 27-én az EU Tanácsa döntött a halászati szektor, a HOPE égisze alatt futó Közösségi Strukturális Támogatás szabályairól, intézkedéseiről.

A HOPE céljai:

- halászati erőforrások és kiaknázásuk hosszú távú egyensúlyba kerüljön;
- *gazdaságilag életképes, versenyképes vállalkozások alakuljanak a halászati ágazatban;*
- a kínálat javítása és a feldolgozással értéknövelt halászati és akvakultúra előállítása;
- olyan területek, térségek támogatása, melyeken a halászati és akvakultúra termelés gazdaságilag meghatározó.

A pénzügyi támogatás a termelő szektor, azaz a feldolgozóipar és az akvakultúra fejlesztést célozza. Növekvő hangsúlyt kap a környezetvédelem, a közösségi projektek, amelyek a termelői szervezetek létrejöttét támogatják.

5.4. Felelősségteljes Halgazdálkodás Kódexe

A nemzetközi tanácskozások erőfeszítései eredményeként a FAO kidolgozta a Felelősségteljes Halgazdálkodási Kódexét. (Code of Conduct for Responsible Fisheries). A kódex, melynek alkalmazása érvényben lévő nemzetközi – és önkéntes –, elsősorban tengeri- és iparszerű halászattal foglalkozik kitér a fejlődő országok speciális igényeire, a halgazdálkodással kapcsolatos tevékenységekre, valamint az óceánok védelmével kapcsolatos kérdésekre is. A kódex alkalmazását elősegítő technikai irányelvek a belvízi halászat szempontjából igen fontosak, tekintettel arra, hogy jelentősége egyre növekszik, valamint azért is, mert a vizeket egyre több célra használják. A felhasználók együttműködésén pedig nagyban függ a belvízi halgazdálkodás eredményessége. A kódex különös hangsúlyt fektet a fenntartható fejlődésre, a halgazdálkodás területén.

Az akvakultúra gazdasági sikere – így hosszútávú életképessége – a vízi környezet fizikai, kémiai, biológiai, gazdasági, és szociális jellemzőin, minőségén is múlik, azt felismerve az Európai Unióban már létezik egyfelől termelői (termelői szövetségek), másrészt Unió szintű illetve állami környezetjogi szabályozás.

5.5. Halászati „termelői szervezetek” az Európai Unióban

Az Unió halászati szakigazgatásában a halászati szektor fő igazgatási szerve a Halászati Főigazgatóság, amely a Bizottságon belül a Mezőgazdasági Főbiztos irányítása alá tartozik. A Halászati Főigazgatóságon belül működik az Akvakultúra osztály, az akvakultúrával kapcsolatos előterjesztések felelőse.

A tengeri halászat elődlegessége jellemző az Európai Unió halászati piacának szabályozására is, de a kérdést szabályozó tanácsi rendelet (104/2000) már a címében is tartalmazza, hogy az ott leírtak érvényesek az akvakultúra szektorra is.

A „Halászati és Akvakultúra Piac Közösségi Szervezetének” (Common Organisation of the Markets in Fishery and Aquaculture Products) gerincét az úgynevezett „Termelői Szervezetek” (Producers’ Organisations) adják, amelyek elismerésének feltételeit és főbb működési szabályait szintén e rendelet írja le. Az elismert, minősített Termelői Szervezetek speciális jogokat és anyagi támogatásokat kapnak az EU-tól.

A Termelői Szervezetek feladatai és működése:

A rendelkezés szerint Termelői Szervezetet feladatai és működése:

1. biztosítsa a halászat fenntarthatóságát,
2. segítse tagjai termékeinek kereskedelmét.

Ennek érdekében a következő tevékenységet kell megvalósítania:

- a termelés tervezése és piaci igényekhez történő igazítása mind a minőség, mind pedig a mennyiség tekintetében;
- az ellátás koncentrálódásának elősegítése;
- árfolyamszabályozás;
- olyan halászati módszerek terjedésének elősegítése, amelyek segítenek a források ésszerű kiaknázásában, de nem csökkentik a biodiverzitást.

A rendelkezés lefekteti azokat a kötelezettségeket, amelyeket a Szövetségnek el kell várnia a tagtól:

1. a szervezet által elfogadott halászati, termelési és marketing szabályok betartása;
2. ahol a Tagállam a fogási kvóták egy részét a Termelői Szervezetek kezelésébe adta, ott a szervezet által elfogadott mértékek betartása;
3. egy termelő, adott termék, vagy termékcsoporthoz tekintetében csak egy Termelői Szervezethez tartozhat;
4. termékeinek teljes mértékben a Termelői Szervezeten keresztül történő értékesítése. A Termelői Szervezet azonban lemondhat erről a jogról, ha az értékesítés korábban lefektetett szabályok szerint folyik;
5. a Szervezet feladatainak ellátásához szükséges adatok szolgáltatása;

6. anyagi hozzájárulás intervenciók alap létrehozásához és újra feltöltéséhez;
7. a Szervezet tagja kell, hogy maradjon legalább 3 évig az elismerés után, és a kilépésről 1 évvel előre kell értesítenie a szervezetet.

A keretek, amelyeket a Termelői Szervezeteknek biztosítani kell:

1. a feladatok ellátásához szükséges szabályrendszer kialakítása;
2. a diszkrimináció teljes kizárása;
3. a szervezet működéséhez szükséges fenntartási hozzájárulás behajtása a tagoktól;
4. a szervezet átláthatóságának és demokratikus működésének biztosítása;
5. a szervezet működési szabályainak megsértése esetén a szabálysértők szankcionálása;
6. az új belépők felvétele a szervezetbe;
7. a könyvelési és pénzügyi szabályok kialakítása, beleértve a minősítés feltételeként megszabott rendszer megvalósítását.

Azok a szervezetek, melyek a fenti követelményeknek megfelelnek, minősítést kérnek az illető tagország illetékes hivatalától. A minősítési kérelem benyújtásának szabályait és tartalmi követelményeit külön rendeletek határozzák meg. A jelenlegi szabályozás szerint az akvakultúra területén alakuló termelői szervezetek tagjainak legalább az adott terület termelésének 50 %-át kell adnia. A minősítést megszerzett termelői szervezetek 5 évig kapnak támogatást, melynek összege attól függ, hogy az adott termék összes mennyiségének hány százalékát termelik tagjai.

A fentiekből is jól látható, hogy a szabályozás elsősorban a tengeri halászatra és annak piacára lett kidolgozva, ahol a Termelői Szervezetek már évek óta működnek. Az új Közösségi Halászati Politika egyik törekvése, hogy ezt a rendszert minél nagyobb mértékben kiterjessze az akvakultúrák termelői szektorra is.

Ahhoz, hogy ennek gyakorlati hasznait lássuk, jó lenne már létező akvakultúrák termelői szervezetekről információkat szerezni, de meg kell állapítani, hogy igen kevés ilyen van.

5.6. Európai Akvakultúrák Termelők Szövetsége – Federation of European Aquaculture Producers (FEAP)

A FEAP, vagyis az Akvakultúrák Termelők Szövetsége az európai államokban működő nemzeti akvakultúrák termelői szövetségekből álló nemzetközi szervezet. A szervezet tagjai valamennyi akvakultúrák faj termelésével foglalkozó, vagy valamely halfajta termelőinek nemzetközi szövetségei. Jelenleg 21 országból 27 különböző szövetség a tagja. A Haltermelők Országos Szövetségét 1999. szeptember 23–26. közötti értekezletén vették fel a nemzetközi szervezetbe.

VI. Összegzés

A horgászturizmus, álláspontom szerint a jövő egyik útja. A szektort népszerűsíthetjük a horgászversenyekkel, halfesztiválokkal. Így az élmény mellett a kulturális rendezvényekkel gazdagodhatna a múlt, jelen és jövő. Magyarországon a hal felszolgálása mindig is valamilyen különös ünneppel, hagyománnyal, szokással párosult.

Összefogással lehetőség van arra, hogy a horgász szektorban kialakítsunk egy egységes véleményt, és láthatjuk, hogy nálunknál fejlettebb országokban is a *szövetkezés* az, amely a mezőgazdasági termelők részére is megoldja, megoldhatja a problémákat. E szervezet közös lehetőséget és erőt adna a kormányzattal szemben a fellépésre, valamint védelmet jelenthetne a külső behatásoktól is. A jelenlegi helyzeten javíthatna, ha nem csak a pénzt látnánk a haltermelésben, amit általában egy gazdasági társasági forma elsősorban célként tűz ki maga elé.

A megoldás tehát legfőképpen a termelők kezében van. Magas fokú kompromisszumkészséggel mindent meg lehet oldani. Már kialakult a haltermelők támogatási rendszere, csak a probléma az, hogy ezen a részen nem termelődik annyi nyereség, hogy a vis major helyzeteket, mint például a szennyezés, aszály, árvíz saját erőből átvészeljék. Ha e problémára is sikerülne valamilyen megoldást találni, kiszámíthatóbbá válna a helyzet, és lehetne tervezni. A halászatban ugyanis nem lehet rövid távon gondolkodni. Nemzetközi összefogással is segíteni lehetne a helyzeten, hogy a fenti katasztrófák átvészelése ne jelentsen gondot. A biológiai bomba a szennyező forrásokban van elrejtve, ez pedig az egész emberiséget veszélyezteti.

A természetes vízi halászat nem lesz sokáig üzhető, de ahhoz, hogy ez az ősi szakma fennmaradjon, a halászoknak kell sokat tenniük. Feladat az lesz, hogy a természetes vizeket karban kell tartani, hogy az megfelelő minőségű halat adjon a fogyasztóknak. Feladat még az is, hogy azokat a halfajokat, amelyek a halászság nélkül kipusztulnának, az utókor számára megmentjük, és a nem oda illőket pedig kivegyük. A halászság tehát szelektálja a halakat, karban tartja a vizeket, és szaktudása, ősi tapasztalata révén könnyen felismeri a víz állapotát, minőségét, és azt is, hogy azzal hogyan kell bánni, mit kell vele tenni.

Felhasznált irodalom

1. ANTOS ZOLTÁN: Horgászok kézikönyve. Mezőgazdasági Kiadó – MOHOSZ, 1981.
2. ERDEI FERENC: *Halászati szövetkezetek*. (Kézirat.) Szövetkezeti Kutató Intézet, 1965.

3. DR. FÓRIS IMRE: 25 év a szövetkezeti halászat szolgálatában. *Halászat*, 1983/3.
4. GÖNCY JÁNOS: Gondolatok a halászati jog időszerű kérdéseiről. *Halászat*, 1991/2.
5. SZILÁGY MIKLÓS: Az 1888-as halászati törvény – a viták tükrében. *Halászat*, 1984/ 4.
6. VARGA LÁSZLÓ: Halfogás horoggal. *Halászat*, 1982/4.
7. VARGA LÁSZLÓ: A szövetkezeti halászat történetéből. *Halászat*, 1984/2.

ANIKÓ BEZDÁN

LEGAL QUESTIONS IN THE QUALIFICATIONS OF FISHING
ORGANIZATIONS AS LEGAL PERSONS

(Summary)

In this study on organisations functioning as legal persons in the fishing industry, the author is explaining the relationship of Hungarian organisations. Social organisations involve two types: the good old society model on onehand, and popular organisations emerging nowadays on the analysis shows that neither of the models has proved to be prior to the other, regarding their interior legal systems and their practical use.

The study is focusing on the introduction of fishing organisations regarding their specific relations needing regulation. The relation of legal personality and internal organization is being explained in a historical background.

A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KARÁNAK E SZOROZATBAN ÚJABBAN MEGJELENT KIADVÁNYAI

Tomus LXVI.

- Fasc. 1. *Bató Szilvia*: A magzatelhajtás Békés vármegye törvényszéke előtt (1790–1847) (Szeged, 2004) 30 p.
- Fasc. 2. *Bezdán Anikó*: Egy új szövetkezeti törvény tervezete (Szeged, 2004) 25 p.
- Fasc. 3. *Bobvos Pál*: A termőföldre vonatkozó elővásárlási jog szabályozása (Szeged, 2004) 25 p.
- Fasc. 4. *Soósné Csikós Szilvia*: A kollektív szerződések lefedettségi rátáját meghatározó tényezők (Szeged, 2004) 53 p.
- Fasc. 5. *Fantoly Zsanett*: A vállalkozások büntetőjogi büntethetősége az angolszász jogrendszerben (Szeged, 2004) 26 p.
- Fasc. 6. *Farkas Csaba*: A közbeszerzésekről szóló törvény margójára (Szeged, 2004) 20 p.
- Fasc. 7. *Görög Márta*: A nem vagyoni kártérítés kiterjesztése az általános személyiségi jog megsértésének eseteire (Szeged, 2004) 33 p.
- Fasc. 8. *Hajdú József*: A szociális segélyezés pénzbeli ellátásai az EU tagállamaiban (Szeged, 2004) 81 p.
- Fasc. 9. *Ödön Harka*: Mergers and Acquisitions. (Theoretical and Practical Aspects) (Szeged, 2004) 17 p.
- Fasc. 10. *Heka László*: A horvátok és az 1848–1849. évi forradalom és szabadságharc (Szeged, 2004) 38 p.
- Fasc. 11. *Horváth Szilvia*: A megújuló energiaforrások támogatása szabályozásának kialakulása az Európai Unióban (Szeged, 2004) 34 p.
- Fasc. 12. *Karsai Krisztina*: Az európai elfogatóparancs és az átadási eljárás (Szeged, 2004) 36 p.
- Fasc. 13. *Kovács Judit*: Tanúvédelem és személyi védelem Magyarországon (Szeged, 2004) 41 p.
- Fasc. 14. *Miklós László*: A környezetvédelmi hatóságokról (Szeged, 2004) 31 p.
- Fasc. 15. *Nagy Tamás*: Az amerikai jogelmélet és intézményrendszerének kapcsolata (Szeged, 2004) 38 p.
- Fasc. 16. *Nótári Tamás – Papp Tekla*: Az együtt elhalás problematikája a történetiség és az új Ptk. koncepciójának tükrében (Szeged, 2004) 24 p.
- Fasc. 17. *Révész Béla*: Az állambiztonsági szervek politológiai kutatásainak kérdéséhez (Szeged, 2004.) 137 p.
- Fasc. 18. *Rusoly József*: Két adalék az újabb magyar alkotmánytörténelemhez. Az 1849. évi nemzetiségi törvényről és az 1867. évi osztrák–magyar kiegyezésről – a külföldnek is (Szeged, 2004) 44 p.
- Fasc. 19. *Rúzs Molnár Krisztina*: A mediáció rendszertani és elméleti összefüggései, különös tekintettel munkajogi vonatkozásaira (Szeged, 2004) 82 p.
- Fasc. 20. *Csaba Szilovics*: Die Eigenartigkeiten der steuerlichen Rechtsbefolgung (Szeged, 2004) 22 p.
- Fasc. 21. *Szomora Zsolt*: Az anyagi büntetőjog válasza a szervezett bűnözésre (Európai kitekintés) (Szeged, 2004) 24 p.
- Fasc. 22. *Szondi Ildikó*: A lakáspolitikai aktualitása nemzetközi és történeti szempontok alapján (Szeged, 2004) 22 p.
- Fasc. 23. *Zámbó Géza*: A nevelőszülői és a gyermekotthoni gyámság (Szeged, 2004) 25 p.

Tomus LXVII.

- Fasc. 1. *Antal Tamás*: A debreceni népképviselői közgyűlés (1848–1867). Az 1848: XXIII. tc. végrehajtása Debrecenben (Szeged, 2005) 80 p.
- Fasc. 2. *Bezdán Anikó*: A jogi személyiségű halászati szervezetek minősítésének jogi alapkérdései (Szeged, 2005) 28 p.
- Fasc. 3. *Bobvos Pál*: A mezőgazdasági termékértékesítési szerződés (Szeged, 2005) 23 p.
- Fasc. 4. *Borsodi Zoltán*: A magyar szövetkezeti érdekvédelmi szervek történelmi keresztmetszete (Szeged, 2005) 62 p.
- Fasc. 5. *Fantoly Zsanett*: A vállalkozás vezetőinek felelőssége a német és a francia büntetőjogban (Szeged, 2005) 23 p.
- Fasc. 6. *Farkas Csaba – Kasza Péter Ferenc*: A közbeszerzés hazai szabályozásának fejlődése (Szeged, 2005) 29 p.
- Fasc. 7. *Farkas Csamangó Erika*: A géntechnológia agrárjogi aspektusai (Szeged, 2005) 22 p.
- Fasc. 8. *Görög Márta*: Az osztrák nem vagyoni kártérítés alapjai (Szeged, 2005) 26 p.
- Fasc. 9. *József Hajdú*: The legal framework of the Hungarian family protection scheme (Szeged, 2005) 49 p.
- Fasc. 10. *Heka László*: Vallási és politikai konfliktusok a délszláv térségben. Kanun i Lekë Dukagjinit (Az albán szokásjog). (Szeged, 2005) 59 p.
- Fasc. 11. *Szilvia Horváth*: Emissionhandel in der Europäischen Union (Szeged, 2005) 46 p.
- Fasc. 12. *Kiss Barnabás*: Az egyenlő bánásmód követelménye az Alkotmánybíróság gyakorlatában (Szeged, 2005) 17 p.
- Fasc. 13. *Mezei Péter*: A fair use doktrína az amerikai szerzői jogban (Szeged, 2005) 50 p.
- Fasc. 14. *Nagy Ferenc*: A vegyes bűnösségű bűncselekmények egyes dogmatikai problémáiról (Szeged, 2005) 24 p.
- Fasc. 15. *Nagy Tamás*: Jog és irodalom: az előkérdések tárgyalása (Szeged, 2005) 42 p.
- Fasc. 16. *Tamás Nótári – Tekla Papp*: Die Problematik des gemeinsamen Todes im Lichte der Geschichtlichkeit und der neuen ungarischen BGB-Konzeption (Szeged, 2005) 23 p.
- Fasc. 17. *Béla Révész*: Documents on the dictatorship and the cold war in the Hungarian archives – the case of RFE (Szeged, 2005) 96 p.
- Fasc. 18. *Schiffner Imola*: A nemzetközi világrend változásai, avagy a vesztfáliai békétől az ENSZ Alapokmányáig (Szeged, 2005) 32 p.
- Fasc. 19. *Siklósi Iván*: A nemlétező szerződések problémája a római jogban és a modern jogokban (Szeged, 2005) 29 p.
- Fasc. 20. *Szomora Zsolt*: Az erőszakos szexuális bűncselekmények az osztrák büntetőjogban (Szeged, 2005) 29 p.
- Fasc. 21. *Szondi Ildikó*: A Délvidék nemzetiségi demográfiai adatai, különös tekintettel a magyarság adataira (Szeged, 2005) 27 p.